

Генеральний директорат з прав людини

Відділення з питань рівноправності

Кампанія Ради Європи з боротьби проти насильства по відношенню до жінок, у т. ч. в побуті

Вступ

Насильство по відношенню до жінок, у т. ч. в побуті, є однією з найсерйозніших форм порушення прав людини гендерного за змістом. Воно позбавляє жінок можливості користуватися основними свободами. Жорстоке фізичне, сексуальне та/або психологічне поводження з жінками в сім'ї чи в сімейному об'єднанні лише тому, що вони жінки, є серйозною перешкодою на шляху до рівноправності між жінками та чоловіками.

Попри значні позитивні досягнення в політиці та практиці, насильство відносно жінок у різних формах все ще залишається поширеним явищем на всіх рівнях суспільства та в усіх державах-членах Ради Європи. Огляд статистики щодо поширення такого насильства свідчить, що від однієї п'ятої до однієї чверті всіх жінок зазнають фізичного насильства щонайменше один раз протягом дорослого життя, а більше 10% зазнали сексуального насильства із застосуванням сили. Подальший огляд підтверджує, що майже 12–15% усіх жінок зазнають насильства в побуті після 16 років. Значно більше жінок і далі потерпають від фізичного та сексуального насильства з боку колишніх партнерів, навіть після розлучення з ними.

Підготовка Кампанії

Одним з основоположних принципів Ради Європи є захист та сприяння правам людини. Насильство по відношенню до жінок, у т. ч. в побуті, є викликом основним цінностям, які визначають діяльність Організації. Рада Європи, зокрема її Керівний комітет з питань рівноправності між жінками та чоловіками (CDEG), висунув кілька ініціатив зі сприяння захисту жінок проти насильства. В 1993 році III Європейська конференція на рівні міністрів з питань рівноправності між жінками та чоловіками розглянула питання: *"Стратегії ліквідації насильства проти жінок у суспільстві: ЗМІ та інші засоби"*.

У 1997 році під час виконання рекомендацій III конференції було ухвалено *План дій з боротьби проти насильства по відношенню до жінок*, спрямований на забезпечення національних органів влади політичними керівними рамками. Наступним документом стала рекомендація Rec(2002)5 *„Про захист жінок проти насильства"*. Ця рекомендація є першим міжнародним документом, що запропонував глобальну стратегію запобігання насильства та захисту жертв проти всіх форм гендерного насильства.

Рекомендація закликала уряди інформувати Раду Європи про роботу, проведenu на виконання цієї рекомендації на національному рівні. З цією метою в 2005 році керівні принципи щодо моніторингу та оцінювання відповідної роботи були розроблені та надіслані державам-членам. Підсумком цього стала публікація навесні 2006 року праці „*Боротьба проти насильства відносно жінок: аналіз заходів та дій, вжитих у державах-членах Ради Європи*”.

Знову підтверджуючи свою відданість справі ліквідації насильства проти жінок, Голови держав і урядів держав-членів Ради Європи на III саміті (Варшава, 16–17 травня 2005 р.) ухвалили *План дій*, який передбачає два конкретних заходи, спрямованих на подолання насильства проти жінок, у т. ч. в побуті:

- створення Спеціальної групи з боротьби проти насильства щодо жінок, у т. ч. в побуті для оцінювання діяльності на національному рівні, а також, з метою підготовки пропозицій для майбутніх дій, розроблення інструментів, потрібних для кількісного оцінювання цієї діяльності на європейському рівні;
- проведення Кампанії з боротьби проти насильства відносно жінок, у т. ч. в побуті, в тісному співробітництві з іншими європейськими та національними учасниками, включаючи НУО.

На виконання Плану дій на початку 2006 року було створено Спеціальну групу, до якої увійшли 8 міжнародних експертів у сфері запобігання та боротьби з насильством по відношенню до жінок. Крім оцінювання роботи на національному рівні та розроблення інструментів для кількісного аналізу цієї діяльності, вона вже підготувала *План Кампанії Ради Європи з боротьби проти насильства по відношенню до жінок, у т. ч. в побуті*. Проект Плану був схвалений Комітетом міністрів 21 червня ц. р. Він визначає мету Ради Європи, наводить детальний перелік завдань на чотирьох тематичних напрямках роботи та озвучує основні погляди та види діяльності Кампанії.

Визначення насильства

Відповідно до визначення, що міститься в Додатку до Рекомендації Рес(2002)5 термін „насильство по відношенню до жінок” слід розуміти як будь-який вияв гендерного насильства, що має наслідком або може мати наслідком фізичну, сексуальну чи психологічну шкоду чи страждання жінок, у т. ч. загрозу таких дій, як примушення або довільне позбавлення волі, незалежно від того, відбувається це в громадському чи приватному житті. Воно включає „насильство, що відбувається в сім’ї чи сімейному об’єднанні”, в т. ч. також фізичну чи психічну агресію, емоційні та психологічні зловживання, зґвалтування та сексуальні зловживання, інцест, зґвалтування в шлюбі, регулярних чи випадкових сожителів, злочини, які вчиняються як помста за порушену честь, калічення статевих органів жінок та сексуальне калічення, а також інші традиційні практики, шкідливі для жінок, наприклад, примусове заміжжя.

Мета Кампанії

Зважаючи на те, що в 46 державах-членах Ради Європи боротьба з насильством відносно жінок перебуває на різних етапах, метою Кампанії є:

- збільшувати обізнаність про те, що насильство відносно жінок є порушенням прав людини, та заохочувати кожного громадянина боротися з цим;
- закликати держави-члени виявити політичну волю, надавши відповідні ресурси для досягнення конкретних результатів у справі ліквідації насильства щодо жінок;
- сприяти здійсненню ефективних заходів із запобігання та боротьби з насильством по відношенню до жінок завдяки законодавству та національним планам дій, розробленим на виконання Рекомендації Rec(2002)5, а також постійно контролювати хід цієї роботи.

Завдання Кампанії

Знову наголошуючи на необхідності політичної волі для здійснення всіх заходів, передбачених Рекомендацією Rec(2002)5, у Плані дій визначено чотири пріоритетних тематичних напрямки роботи:

- розробка заходів правового та політичного характеру;
- підтримка та захист жертв;
- збір інформації;
- збільшення обізнаності.

Держави-члени мають зробити значний прогрес у цих питаннях під час Кампанії. Зважаючи на те, що до кожного напрямку роботи пропонується багато видів різноманітної діяльності, держави-члени мають оцінити національні підходи до проблеми запобігання та боротьби проти насильства в побуті та визначити існуючі недоліки та прогалини. Це створить умови для належного виконання роботи.

Проведення Кампанії

Кампанія має три виміри: міжурядовий, парламентський та місцевий і регіональний, які забезпечуватимуть Рада Європи, а також держави-члени спільно з міжурядовими та неурядовими організаціями, що опікуються проблемою захисту жінок проти насильства.

Рада Європи

Різнорганітні органи Ради Європи планують здійснити наступне:

- провести серію регіональних інформаційних семінарів та семінарів щодо збільшення обізнаності;
- організовувати зустрічі національних координаторів;
- залучити до проведення Кампанії національні парламенти в рамках програми „Парламенти об'єднуються в боротьбі проти насильства по відношенню до жінок”;
- залучити до співпраці Конгрес місцевих і регіональних влад.

Держави-члени

Держави-члени мають здійснити наступне:

- призначити державного службовця високого рівня (члена уряду, який відповідає за питання рівноправності між жінками та чоловіками) та національного координатора (державний службовець середньої ланки) з метою координації проблем проведення Кампанії Ради Європи та національної кампанії;
- розпочати національні кампанії одночасно або після проведення Кампанії Ради Європи, які матимуть на меті оцінити становище в країнах та накреслити конкретні завдання, виходячи з положень Плану дій Кампанії;
- інформувати про хід Кампанії та її досягнення *Спеціальну групу з боротьби проти насильства по відношенню до жінок, у т. ч. в побуті.*

Міжнародні міжурядові організації

- визначити сфери співпраці з метою поєднання діяльності та досягнення спільного результату.

Неурядові організації

- Рада Європи тісно співпрацюватиме з неурядовими організаціями, що опікуються питаннями запобігання та боротьби з насильством відносно жінок.

Початок Кампанії та її тривалість

Про початок Кампанії було оголошено на конференції високого рівня, яка відбулась у Мадриді 27 листопада 2006 року. Кампанія триватиме до квітня 2008 року.